

הטיול שלי עם ארצי

ארצי וגבע מספרים למשפחה על סיור מרתק בעקבות צִבֵי הַיָּם הקטנים - מן הביצה עד חזרתם לים, וכולם מחליטים להצטרף אליהם גם השנה

אותם אל הים. בני הדודים סיפרו על שיעורי טבע בבית הספר, שבהם למדו על צבי הים.

אני רציתי מאוד לספר על הטיול שלי עם ארצי לפני שנה בעקבות צבי הים אז אמרתי בקול רם: "אם אתם רוצים באמת להכיר את צבי הים, ללמוד על הסִכָּנוֹת האֲוֵרְבוֹת להם ועל הדרכים שבהן רשות הטבע והגנים מסייעת להם, אתם חייבים להצטרף לסיור מרתק ביותר שנערך בעונת בקיעת ביצי הצבים והגחת הצבונים הקטנים מן הקן".

תמר שאלה בפליאה: "הצבה מטילה ביצים בקן? כמה ביצים? וממה בכלל עשוי הקן?"

"כמה שאלות", צחקתי. "הקן חפור בחול. ובסיור שבו היינו המדריך סיפר ואף הדגים כיצד הצבה עולה מן הים, בוחרת מקום מתאים על חוף חולי, מפנה מעט חול בעזרת רגליה הקדמיות ואז באותו המקום, בעזרת רגליה האחוריות, היא חופרת בור עמוק שיספיק ל-50 עד 100 ביצים".

"כל כך הרבה ביצים...", אמרה מעיין, אז איך ייתכן שצבי הים בסכנת הכחדה?"

"שאלה מצוינת", אמר ארצי, "רק מעטים מן הצבים שבקעו מצליחים לשרוד, חלקם נטרפים בדרכם אל הים או ביים עצמו, חלקם מאבדים את הדרך אל הים ולא מגיעים כלל אל המים".

ארצי הסביר כי הצבים שרק הגיחו מן הקן חייבים להגיע מיד אל הים.

"איך הם יודעים לאן ללכת?", שאל רותם.

"המדריך סיפר לנו כי בטבע הצבים הקטנים מגיחים בעיקר בשעות החשכה. הם מזהים את הים בזכות אור הירח המשתקף בגלים או בזכות צבעו הבהיר של קצף הגלים", הסברתי להם והרגשתי גאוה על שידעתי את התשובה.

כתבה: אדר סטולרו | צילם: יריב מליחי

תחרות הפיסול בחול, שמתקיימת מזה 17 שנה בגן לאומי נחל אלכסנדר - חוף בית ינאי, הפכה אצלנו למסורת משפחתית, הכוללת גם את הדוד דור ובני הדודים מעיין, תמר ורותם. השנה היה הנושא בעלי חיים ימיים וארצי הציע לפסל צבי ים. הוא אמר שצבי הים בִּסְכָּנָת הַכְּחָדָה ושהשמירה עליהם ועל סביבת חייהם מגנה גם על בעלי חיים ימיים אחרים.

אמא הזכירה לנו שלפני שנה, כשרצינו לישון על חוף הים, נסענו לחניון הלילה שבחוף בית ינאי. שם קיבל אותנו הפקח של החוף והראה לנו את גבולות החניון וביקש שִׁנְשָׁה רק בתחומו. הוא גם ביקש שלא נרעיש יותר מדי ושלא נדליק מדורות גדולות, כדי לא להפחיד את צבות הים שעולות אל החוף בראשית עונת הקיץ כדי להטיל ביצים. רעש ואור חזק מפחידים את הצבה והיא עלולה לשוב לים בלי להטיל את ביציה.

רותם הקטן התפעל, "בכלל לא ידעתי שצבות ים מטילות ביצים בחופי הים של ישראל, אפשר לראות אותן מטילות?"

ארצי סיפר שכ-75 צבות ים מטילותמדי שנה בכל חופיה החוליים של ישראל. הן עולות מהים להטיל על החוף בשעות שונות במהלך הלילה, כך שנדיד מאוד לראות צבה מטילה.

כולם התרגשו כל כך מהנושא וכל אחד סיפר מה שידע על צבי הים. אבא סיפר על הביקור שלנו במרכז הארצי להצלת צבי ים, ששם ראינו איך מטפלים בצבים פצועים עד שהם מחלימים ואז משיבים

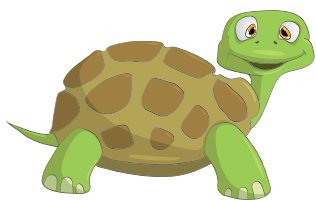
↑ קן של צבת ים עם ביצים

↑ צבונים שבקעו מהקן בדרך אל הים

ראיתי את מעיין מחשבת במהירות... "לאן נעלמו 15 ביצים?", היא שאלה בדאגה. "כאן בדיוק מתחיל החלק המרגש והמעניין ביותר של הסיור", אמרתי. "אחרי שלושה לילות, שבהם הגיחו ראשוני הצבים מן הקן, פותחים את הקן כדי לבדוק מה קרה ליתר הביצים שבו. רק לפקח מוסמך מותר לעשות את זה. מול עינינו ממש, פינה הפקח את החול והגיע אל פתח הקן. הוא חפר בעדינות את החול החוצה והוציא ממנו שבוי קליפות ביצים שמהן בקעו הצבים. הוא הוציא גם כמה ביצים שלמות והסביר שלא בכל ביצה מתפתח צב. תוך שהוא מסביר, ממשך וחופר, הוא הוציא מהקן שני צבים קטנים, תשושים ועייפים. כולנו שמחנו והתרגשנו מאוד כי הבנו שאם הוא לא היה מוצא אותם, הם היו מתים בקן מכיוון שהם לא היו מסוגלים לטפס החוצה בכוחות עצמם. באותו ערב הציל הפקח ארבעה צבונים קטנים. כולנו צפינו בו מלווה את הצבונים הקטנים אל הים ושומר שלא יאבדו את הדרך. "הסיור היה כל כך מעניין ומהנה שביקשתי מאמא ואבא שנרשם לסיור גם השנה", אמרתי. "גם אנחנו רוצים להצטרף", קראו מעיין, תמר ורותם במקלה. "איפה נרשמים?". "צריך להתקשר למוקד המידע של רשות הטבע והגנים - 3639*", ענה ארצי. "ולבקש להירשם לסיור בעקבות צבי הים, שם תקבלו את כל המידע - מתי יתקיימו סיורים ואיפה". "עכשיו אפשר להסכים שמפסלים צבת ים?", שאלתי בחיך. "בוודאי", ענו כולם יחד וצחקו.

פפשו אותנו גם בפייסבוק

"הבעיה היא שהרבה מאוד חופים מוארים היום ממסעדות שנמצאות סמוך לחוף, ממלונות ומטיילות. הצבונים הקטנים מתבלבלים והולכים לאור הזה שמרחיק אותם מהים, וכך הם מאבדים את דרכם ולא מגיעים אל הים".

"עצוב", אמרה תמר.

"אל תדאגי", אמרתי, "בדיוק לשם כך נמצאים פקחי רשות הטבע והגנים שמצילים את הצבונים הקטנים. בסיור צפינו בפקח שמשחרר את הצבים אל הים ושומר שילכו בכיוון הנכון".

"צפיתם בצבים קטנים?", קראה תמר בקנאה.

"כן", אמרתי, "אבל עוד קודם המדריך סיפר לנו כיצד בכל בוקר סורקים הפקחים את חופי הארץ ומחפשים אחר עקבות שהשאירה צבת ים על החול. לפי העקבות הם מאתרים את הקן, פותחים אותו בעדינות ואוספים את הביצים. אחר כך הם מודדים את עומק הקן ואת רוחבו, ואוספים עוד כל מיני נתונים.

"לאחר מכן, הביצים נטמנות שוב בקן חדש שהפקח חופר בעצמו, באותן המידות שחפרה אמא צבה, רק שהפעם הקן נחפר בחוף שהוא שמורת טבע, והקן מוגן בגדרות ובשֶׁלֶטִים".

"מוגן מפני מה?", שאל הדוד דור.

"הקנים של צבי הים עומדים בפני סכנות רבות", הסביר ארצי, "למשל טריפה על ידי בעלי חיים או אנשים שנוסעים ברכבם על החוף, בניגוד לחוק, ועלולים להדק בגלגלי הרכב את החול שבראש הקן ולמנוע מהצבונים לצאת ממנו לאחר שבקעו מהביצה".

"אחרי שהביצים נמצאות בקן המוגן", המשכתי בסיפור, "הן נחות ומתחממות בחול החמים ורק לאחר חודשיים הן בוקעות והצבים הקטנים מגיחים מהן. הם מטפסים זה על זה ויוצאים מהקן במשך שלושה לילות. בשמורת טבע אין תאורה מלאכותית והלילה נשאר חשוך ולכן הם אינם מתקשים למצוא את דרכם אל הים.

"המדריך סיפר שמהקן שראינו הגיחו כבר 60 צבונים והראה לנו שעל הרשת הקטנה, המגנה על כל קן, יש שלט שעליו כתובים התאריך שבו הֶטְמָן הקן החדש, מספר הביצים שהוטמו ועוד כל מיני פרטים חשובים שמלמדים רבות על הצבים שגיחו. לפי השלט, ידענו שאת הביצים הטילה צבת ים חומה, ושהיא הטילה 75 ביצים".